

КЛИНИКО-ИММУНОЛОГИЧЕСКИЕ
ОСОБЕННОСТИ ФЕБРИЛЬНЫХ ПРИСТУПОВ
БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМЫ У ДЕТЕЙ
РАННЕГО ВОЗРАСТА

Ф.А. Фочук

Резюме. Проведено комплексное клиничко-иммунологическое обследование 79 детей раннего возраста с фебрильными приступами бронхиальной астмы. Показано, что за клинической картиной (повышение температуры тела и тяжесть общего состояния ребенка при поступлении в стационар) приступы бронхиальной астмы на фоне бактериальной или вирусной инфекций существенно не отличались. Изучено диагностическую ценность и прогностическую значимость дополнительных параклинических тестов (значение ИХК спонтанного НСТ-теста нейтрофильных гранулоцитов крови и определение уровня С-реактивного белка в сыворотке крови) экспресс-диагностики бактериальной природы воспаления у детей с приступами бронхиальной астмы. Изученные тесты предлагаются как дополнительные критерии назначения антибактериальных препаратов при фебрильных приступах бронхиальной астмы у детей.

Ключевые слова: бронхиальная астма, дети раннего возраста.

CLINICO-IMMUNOLOGIC SPECIFIC
CHARACTERISTICS OF FEBRILE ATTACKS
OF BRONCHIAL ASTHMA IN CHILDREN
OF EARLY AGE

F. A. Fochuk

Abstract. A complex clinico-immunologic examination of 79 early age children with febrile attacks of bronchial asthma has been carried out. It was demonstrated according to the clinical presentation (a rise in the temperature and the severity of general state of a child on admission) attacks of bronchial asthma in children of early age against a background of a viral or bacterial infection did not differ considerably. The diagnostic value and prognostic significance of supplementary paraclinical tests (the assessment of the cytochemical coefficient (CCC) of the spontaneous nitrobluetetrasolium reduction-test (NBT-test) of the blood neutrophilic leukocytes and the determination of the C-reactive protein level) of the express diagnosis of the bacterial nature of an inflammation in children with attacks of bronchial asthma were studied. The proposed tests are recommended as additional criteria for prescribing of antibacterial drugs in case of febrile attacks of bronchial asthma in children.

Key words: bronchial asthma, children of early age.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. - 2002. - Vol.1, №1. - P.51-54.

Надійшла до редакції 10.07.2002

УДК 616.89-053.4:613.342.5]-06:574/477.85/

Ю.Б. Яценко

Л.В. Яценко

Буковинська державна медична академія
м. Чернівці

ВПЛИВ ДЕЯКИХ СОЦІАЛЬНИХ
ФАКТОРІВ НА ПІЗНАВАЛЬНИЙ
РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Ключові слова: діти, пізнавальний розвиток, мікросоціальні характеристики.

Резюме. Розвиток пізнавальних здібностей дітей дошкільного віку залежить від особливостей їх мікросоціальних характеристик. Діти, які виховуються в сім'ях з низьким соціальним статусом батьків та в умовах надмірного батьківського опікування, складають групу ризику щодо розвитку низьких пізнавальних здібностей.

Вступ

Загальний розвиток дитини залежить не тільки від її генетичного потенціалу та органічного здоров'я мозку, що є основою для нормального перебігу психічних процесів [3], але й від соціального оточення. Особливе значення в розумовому розвитку дитини надається мікросоціальному фактору (рівень освіти батьків, матеріальний добробут, наявність конфліктних ситуацій у сім'ї, чисельність сім'ї та ін.) [7, 8], враховування якого, як етіологічного чинника порушень пізнавального розвитку дитини, є актуальним та перспективним при розробці профілактично-реабілітаційних заходів серед дітей.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Вивчити особливості когнітивного розвитку дітей дошкільного віку з різними мікросоціальними характеристиками.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ

Обстежено 108 вихованців підготовчих груп дитячих дошкільних установ м. Чернівці. Оцінка соціального статусу сімей, де виховувалися діти, проведена за бальною системою на підставі даних про матеріальне становище сім'ї, соціальне походження та освіту батьків, котрі характеризували соціальний портрет сім'ї. Батьківсько-дитячі відносини вивчено за допомогою методики

PARI (parental attitude research instrument), яка визначила емоційний контакт батьків з дитиною, об'єм концентрації уваги на дитині та емоційну дистанцію з нею [1]. Крім того, для повної оцінки внутрішньосімейних стосунків враховувалися дані бесіди з батьками та спостереження вихователів дитячих установ.

Дослідження когнітивного розвитку дошкільників проведено методом природного експерименту з використанням психолого-педагогічних завдань, запропонованих співробітниками лабораторії психології дошкільного виховання інституту психології АПН України [4]. Отримані результати оцінені за бальною шкалою. На підставі показника пізнавального інтелекту дітей сформована I група спостережень (49 дошкільників), яку склали діти з середнім та високим когнітивним розвитком та II (59 дітей) – дошкільники з недостатнім розвитком пізнавальних здібностей. За основними характеристиками групи порівняння суттєво не відрізнялися.

Отримані результати аналізувалися методами варіаційної статистики за допомогою пакета програм "Statistica". Для оцінки ризику порушень пізнавального розвитку дітей використовувалися методи клінічної епідеміології та біостатистики [9].

ОБГОВОРЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження мікросоціальних характеристик дітей старшого дошкільного віку показало, що суттєвих відмінностей у групах порівняння між основними показниками соціального статусу сімей, де виховувалися діти, не виявлено (таблиця).

Таблиця

Особливості мікросоціального середовища обстежених дошкільників (M±m)

Клінічні групи	К-сть дітей	Частота випадків, %		
		Діти з сімей службовців	Недостатній матеріальний стан	Неповна сім'я
I	49	33,9±6,2	25,4±5,7	18,4±5,1
II	59	44,9±7,1	26,5±6,3	18,6±5,5
P ₁		Н	НВ	НВ

Примітка. НВ – немає відмінностей.

Відсутність суттєвих відмінностей між окремими показниками мікросоціальних характеристик дітей не виключає припущення про несприятливий вплив на пізнавальний розвиток дитини досліджуваних соціальних факторів, особливо, коли має місце їх комплексна дія. Це підтверджується тим, що в загальному плані, соціальна характеристика дошкільників II групи була гіршою, ніж у дітей I групи (6,13±0,16 та 5,12±0,14 балів відповідно; P<0,05). Крім того, проведено клініко-епідеміологічне дослідження з

метою визначення ризику порушень когнітивного розвитку дошкільників із сімей з несприятливим соціальним статусом показало, що атрибутивний ризик розвитку низького пізнавального інтелекту в дітей із сімей з несприятливими мікросоціальними характеристиками становить 0,21, а відносний – 1,56 при відношенні ризику – 2,39 (95%CI: 1,05 – 5,4) $\chi^2 = 6,3$ (p<0,05).

Як показують літературні дані, в сучасних умовах до факторів ризику порушень пізнавального розвитку дитини слід віднести зменшення тривалості та збіднення змісту спілкування в сім'ї, дефіцит теплоти, уваги один до одного, зникнення спільних форм діяльності дитини та дорослого. З літературних джерел відомо, що включення дитини до комунікативного зв'язку з дорослими, які навчають її загальнолюдським методам використання створених людиною речей, формує в неї культурні навички та норми, включаючи еталони пізнавальної діяльності [5]. Збіднення та формалізування контактів з дитиною разом з підвищеними вимогами до неї, виховання в умовах підвищеної вимогливості та надмірної опіки, дуже часто провокує вже в ранньому віці виникнення невпевненості дитини у своїх силах, стійкого емоційного дискомфорту, негативізму, що створює суттєві перешкоди для її розумового розвитку [2].

Враховуючи значимість у когнітивному розвитку дитини внутрішньосімейних стосунків, нами було досліджено батьківсько-дитячі відносини, які враховували емоційний контакт з дитиною, емоційну дистанцію та об'єм концентрації уваги батьків на дитині.

Проведений корелятивний аналіз результатів дослідження встановив серед дошкільників I групи спостережень вірогідний від'ємний зв'язок середньої сили між ступенем вираженості концентрації уваги батьків на дитині та рівнями когнітивного розвитку дітей ($r = -0,31$; p<0,05). Серед дітей II групи була виявлена вірогідна кореляція між концентрацією уваги батьків на дитині та розвитком продуктивності запам'ятовування ($r = -0,33$; p=0,02). Також у цій групі дошкільників спостерігався вірогідний зв'язок між вираженістю стосунків дитина-дорослий (емоційний контакт з дитиною) та сформованістю процесів мислення у дітей ($r = 0,35$, p = 0,024).

Клініко-епідеміологічний аналіз засвідчив, що відносний ризик низького розвитку пізнавального інтелекту у дітей, які виховуються в умовах гіперопіки 1,36, а атрибутивний – 0,15 при відношенні ризику 1,89 (95%CI: 0,9 – 4,1) $\chi^2 = 2,9$ (p>0,05). Окрім того встановлено, що відносний ризик низького рівня розвитку обсягу уваги дітей із таких сімей 1,9, а атрибутивний – 0,21 при

відношенні ризику 2,7 (95%CI: 1,05 – 6,9) $\chi^2 = 9,3$ ($p < 0,005$). Атрибутивний ризик розвитку низької сформованості в дітей із таких сімей здатності до логічного мислення, уявлення становив 0,16, а відносний 1,6 при відношенні ризику 1,9 (95%CI: 0,8 – 4,7) $\chi^2 = 3,2$ ($p > 0,05$).

Наявність вірогідного зворотного зв'язку між надмірною концентрацією уваги батьків на дитині (надмірна опіка, виключення позасімейних впливів) та рівнями розвитку пізнавального інтелекту за рахунок зниження функцій мислення, розвитку запам'ятовування та об'єму уваги дало нам можливість припустити, що ці зміни опосередковані зниженням пізнавальної потреби дитини. Так, егоцентричний тип виховання в сім'ї знижує доцільність дітей у визначенні підходів при формуванні пізнавальної потреби дитини. Звикнувши орієнтуватися на дорослого, як на найвищу інстанцію, діти стають не готовими йти вслід за проблемою – приймати її як регулятор своєї діяльності. Реалізацією пізнавальної потреби дитини у формі пошукової діяльності є пізнавальна активність, а самий розвиток такої активності може розглядатися як процес збагачення, поширення предметів та явищ оточуючого світу, на якій націлена дитяча активність [6].

Але, беручи до уваги наявність зв'язку між встановленими особливостями внутрішньосімейної ситуації та рівнями розвитку компонентів пізнавальної діяльності дошкільників середньої сили, нами було припущено, що на психічний розвиток дітей впливають й інші соціальні фактори (виховання в дитячому колективі, макросоціальні обставини, рівень освіти батьків), що необхідно враховувати при проведенні корекційних заходів серед дітей.

Висновок

Аналіз мікросоціальної ситуації вихованців ДДУ показав, що на пізнавальний розвиток дошкільників можуть впливати такі соціальні умови, як склад сім'ї, матеріальний стан батьків. Але більш вагомий внесок у формування пізнавальності дитини вкладають внутрішньосімейні відносини, тобто такі батьківсько-дитячі відносини, які базуються на партнерських стосунках дитина-дорослий та на оптимальному емоційному контакті з дитиною.

Література. 1. *Ахмеджанов Э.Р.* Психологические тесты. Составление, подготовка текста, библиография. – Москва, 1996. – 320 с. 2. *Бурменская Г.В., Карабанова О.А., Лидере А.Г.* Возрастно-психологическое консультирование. Проблемы психического развития детей. – М.: Изд-во МГУ, 1990 – 136 с. 3. *Казанцева Л.С., Николаева Е.А., Новицков П.В., Семягина А.Н.* Прогресс в изучении генетически детерминированных синдромов и болезней, характеризующихся нарушениями нервно-психического развития детей // Рос. вестн. перинатол. и педиатрии. – 1998. – Т.43, №1. – С.24–30. 4. *Кулачківська С.С., Лядивір С.О.* Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку). – К.: Нора-прінт, 1996. – 108 с. 5. *Лекторский В.А.* Субъект. Объект. Познание. – М., 1980. 6. *Проколюенко Л.Н.* Воспитание детей дошкольного возраста. – К.: Рад. лис., 1990. – 368 с. 7. *Семягина О.С.* Эмоциональные отношения в семье (социально-психологическое исследование). – Кишинев: Штиинца, 1991. – 85 с. 8. *Степанова Г.Б.* Психологические особенности развития детей дошкольного возраста в различных социо-экологических условиях // Физиол. человека. – 1995. – №5, Т.21. – С.75–81. 9. *Sackett D.L., Haynes R.B., Guyatt G.H. et al.* Clinical Epidemiology a basic science for clinical medicine.: Boston, Toronto. – 1991. – 441 p.

ВЛИЯНИЕ НЕКОТОРЫХ СОЦИАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ НА ПОЗНАВАТЕЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Ю.Б. Яценко, Л.В. Яценко

Резюме. Развитие познавательных способностей детей дошкольного возраста зависит от особенностей их микросоциальных характеристик. Дети, которые воспитываются в семьях с низким социальным статусом родителей и в условиях повышенной родительской опеки составляют группу риска в отношении развития низких познавательных способностей.

Ключевые слова: дети, познавательное развитие, микросоциальные характеристики.

THE INFLUENCE OF SOME SOCIAL FACTORS ON THE COGNITIVE DEVELOPMENT OF THE CHILDREN OF PRE-SCHOOL AGE

Yu.B. Yashchenko, L.V. Yashchenko

Abstract. The research of the development of cognitive abilities in children of preschool age from different as for the microsocial characteristic conditions was conducted. It has been shown that children being brought up in the families with unfavourable social status of parents and in conditions of their parents' hyperguardianship make up a risk group of low cognitive abilities' development.

Key words: children, cognitive development, microsocial characteristic.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. – 2002. – Vol.1, №1. – P.54–56.

Надійшла до редакції 02.04.2002